

WEELEKYI KUUKA ULE IRUVEWU

Mwaria:
Watson Goodman

Nkyaruu — nkya mbusha ndi

HELP FROM ABOVE

“HELP FROM ABOVE” is a collection of related verses of Scripture by subjects from various parts of the Bible. I believe the best commentary on Scripture is the Bible itself.

God’s Word comes “from above” and is indeed very helpful to hearts that hunger and thirst after righteousness. When a person repents, forsakes sin, invites the Lord Jesus Christ to dwell in his heart, and believes with all his heart on the Lord Jesus Christ as Savior, the Lord will manifest Himself to him and impart His own joy and peace to the believer’s heart. I experienced this in 1937 and have enjoyed wonderful fellowship with the Lord ever since. I urge you to surrender to Him as your Savior and Lord NOW if you have not done so already. –Watson Goodman

---

The Bible text used is from Kitabu kya Mma Shiyya 1972. Used by permission.

Kake ikunda lya Iruva sheeli likai lya itikunda ise lyalolika na baa lia Kristo atifiya ise tiikee varekwa. -Varome 5:8

Kyasia ili kitaare kisuku kya Pasaka kyeemfikaa, Yesu eemanyaa sheeli kyeeri kyamwi kyamfika akwimboo kunu isangeñ aende kwa Nde. Nae sheeli andekunda iva vamwi kunu isangeñ, nkuro andevakunda kumande ifurumia.

-Yohane 13:1

Nta eefo ndu awore ikunda inini kita ito aniingiaa muu wamwi kiimba kya ndoo tamwi ndi. -Yohane 15:13

Fuukie na kwa Yesu Kristo akee nrambua ulya nsongori, ni ulya andebooka iwara muu eeukaa vafuñ, akee nnini wa mamangi a isanga. Ito atikundie na itikirā mareko eru na usao lwamwi. -Urambuyo 1:5

Nkuro Iruva akunda vandu kaotoṛa Mwana wamwi ngitani, amu woose vankusuraa vatareke, kake vaniingwa muu utakisiaa. -Yohane 3:16

Ikunda lya Iruva lyammanyika kweru, ile anderuma Mwana wamwi ngitani isangeñ, amu tiniingwa muu yye.

-1 Yohane 4:9

Nkya dede kirisi kikee kinini kya windi. Nakyo nkyo iki: "Uu andekworusa kwa vvili wa ndu, kairikiyo mMumuyo, kalolikia vamalaika, kakwaniswa kari ka vayavarumu, kakusurwa isangeñ, karosio uniniñ."

-1 Timoteo 3:16

Ilyo mbooko llyo Kirero kiifoo. Na Kirero kiikee na Iruva. Na Kirero kiikee Iruva. Na Kirero kikaaruka vvili wa ndu kakaa kweru. Neese tikalolia unini lwamwi, ... eeshule uwoo na ūdede.

-Yohane 1:1, 14

Na kiteveto kikava kuro, naamu kifike kilya kindererwa ni Nndumi na kana ka mwauya

kisuku ulya eenumbuaa: Lla te sambura ikufingaa na iira mwana wa womi, na irina lyamwi vavvaangaa Imanueli. Nkimwi na: Iruva akee neese.

-Matayo 1:22, 23

Yesu kamwia: Nankaa neeni feeri fifile kuri, nawe nta ishi-manyanya, Filipino? Ulya anshilolia niñ ammaa ilolia Nde. Naare kyavañ ili kwanumbua: Toruse Nde? Niikai kutakusurie sheeli niñ nsaangi na Nde na Nde nae kasaanga nañ? Firero fi nkee imuia nkee ifirera kwa makusaro akwa meni ndi. nNde asaangi nañ yye akee irunda mashora amwi. -Yohane 14:9, 10

Ulya woose arambuaa sheeli Yesu mMwana wa Iruva, Ilyo Iruva akaa na ito, nae akaa na Iruva.
-1 Yohane 4:15

Malaika kamwarua kamwia: Ni Mumuyo Nsongori akwolo-kiaa na finya ya ulya akee kwa ule ya findo foose ikusikiaa sha kirishwe. Kiimba kya ikyo ikyo kisongori kiiriwaa ni iwe kivaangwaa Mwana wa Iruva.
-Luka 1:35

Ili eereraa kuro, lia eni irumbe likasha liivaramaa likavae-ndye nruve. Na ununga lukauka irumbeñ lia lwireraa: Uu

mMwama wakwa ninkundye nammusaua. Uu yye mumwara-nyaa!
-Matayo 17:5

**Lia eni vakařorongya nnu vee-
numbuaa: Nkiki toore nawe,
Yesu Mwana wa Iruva? Naare?
Kwansha ishetivavisa kitaare
kyeeri kyamfika? -Matayo 8:29**

**Nae kaarua kanumbua: Ni i,
Nndumi, amu nañ ninkusure?
Yesu kamwia: Kwammaa illo-
lia, na ulya akee irera nawe yye.**
-Yohane 9:36, 37

**Amu kari kamwi [Yesu Kristo]
ye mfo ilolikie mbořa yoose ya
Iruva.**
-Vakolosai 2:9

Nae kavaia: Ini mumilie kunu si, niń mmilie kulya ule. Ini mukee va isanga li, niń nkee wa isanga li ndi. Yesu kavaia: Nkue nkue namuia: Ilyo kitaa-re Abraamu avva-fo, niń nii-foo.
-Yohane 8:23, 58

Nka ulya kamwia: Niishi she-eli Mesia ashaa ulya avaang-waa Kristo. Nae ili ashaa yye atimanyisaa findo ifi foose she-eli fikai. Yesu kamwia: Nniń ito nkee irera nawe.
-Yohane 4:25, 26

Yesu kavaia: Niń nniń nkate to wa muu! Nndu kasha kwakwa akiliwaa lingi nsoto ndi. Na ulya ashikusuraa niń akiwarwaa nn-

yura nta nkonu umwi ndi. Llyo Yesu avaaia lingi: Nkue nkue namuia: Niń nniń mwaango wa yaka mburuń.

-Yohane 6:35; 10:7

Yesu kamwia: Niń nniń nduti na muyamuu. Na nndu akusu-ranaa nań na akwaa afwa, akaa na muu.
-Yohane 11:25

Ini mushivaangaa llosha na Nndumi. Neeni mwarera kinuru, amu nniń ye.
-Yohane 13:13

Yesu kamwia: Nniń shia yo na dede nniń na muu nniń. Ee-fo nndu afikaa kwa Nde kitaa-re ashiwore niń ndi.
-Yohane 14:6

Kavavsa vandu vakaariswa rembo ifo mareñ. Kawaria mikate ilya iraanu na maku-nga alya avili. Kalla iruvewu kaana Iruva. Kafukyafukya mikate ilya kaniingya vana-losho na vanalosho vakandea-vya vandu. Vakalya woose va-kawuura. Vakaitirimu fibere-shu filya findesaa fikaishua mikusha ikumi na ivili. Na va-lya vandelya wwomi veefikyee fiku firaanu vateefo vaka na vana. -Matayo 14:19-21

Simon kamwarua kamwia: Nndumi, kio ki tindelala re-mbo barañ tiireiyaa nta iwa-

ra kindo. Kake kiimba kya kire-ro kyafu kwanshiia noolotaa mi-reyo yakwa mureñ. Neeli vata-na kuro, vakawara makunga me-engi na mireyo yawo ikarandu-ka. -Luke 5:5, 6

Neefo mfo midoñ ivili iikee re-mbo mbaai ya shia. Neeli vande-ita, sheeli Yesu akee iira, vakaro-sa ngyununga tawo veenumbu-aa: Wui Nndumi Mwana wa Da-vidi, tililye! Yesu...kavaia: Mu-furie mmutanye ki? Vakamwia: Nndumi, tifurie miso eru alolye. Yesu kavavavyo mmuu kavaba-ana miso awo. Lia eni vakalolya vakansora. -Matayo 20:30, 32-34

Fulya findo foose fiifo ifo iruvewu na kunu isangeñ filyafilolokie na fitalolokie, five fifumbi fa tikisi ana ngyumangi ana unini ana witoro findo ifi foose findetanwa kwa shia yamwi na kiimba kyamwi.

-Vakolosai 1:16

Na ngyulumi toose tirambue sheeli Yesu Kristo yye Nndumi na iitikisa Iruva Nde.

-Vafilipi 2:11

Iruva... Ifurumia lya mikonu ii karera neese na kana ka Mwana uu andenrwaa ave mu-

yadinu ya foose. Lingi yye andetana nae isanga lyoose.

-Vaebrania 1:1a, 2

Kyasia iva woose va numba ya Isiraeli vamanyi ninsha, sheeli Iruva amaruwa Yesu to mundenkabia nsalabeñ ave Nndumi na Kristo.

-Varumi 2:36

Amu kwa ikyo nkyo Kristo afiya na iva lingi na muu, amu ashilie vafu na veefo na muu.

-Varome 14:9

Na Iruva wwa usuro, nae yye andemuvaanga mukaliana na Mwana wamwi Yesu Kristo Nndumi weru.

-1 Vakorinto 1:9

YESU KRISTO NI MFUKYA FIKWEENA WA VANDU WOOSE 7

Kake iwe naare? Nkiki ili kukee yumisia mwanamae wafo? Ana iwe naare? Nkiki ili kwilie mwanamae wafo? Amu ise ti woose tisalalaa mbele ya kifumbi kya uumisio kya Iruva.

-Varome 14:10

Narambua mbele ya Iruva na mbele ya Kristo Yesu ulya asheumisiaa veefo na muu na vamfwe niirambuaa sheeli ashaa lingi aseereese umangi lwamwi.

-2. Timoteo 4:1

Ili Mwana wa nndu ashaa akee na unini lwamwi aryani na vamalaika vasongori woose, Ilyo akaa rembo kifumbiñ kya unini lwamwi. Na vandu va ma-

sanga woose vasandyoo kisan-guñ kyamwi. Nae avaavanisaa sheeli mwisi asauaa maanri na suve.

-Matayo 25:31, 32

Amu Nde nta aumisaa nndu ndi, kake uumisio loose alurambikie Mwana.

-Yohane 5:22

Ifi fimanyikaa nkonu ulya ili Iruva aniingaa Yesu Kristo irambua firisi fifisio vvandu. Ii yyo nrumi shisha nndeniingio.

-Varome 2:16

Nae kativavasa toongoye vandu na iringisia, sheeli uu yye eenderioo ni Iruva ave mufukya myaandu ya valya veefo na muu na valya vamfwe.

-Varumi 10:42

Niń nniń mwaango. Nndu kaka na kwakwa kashaarua mwaango, ito akooyaa ikirwa na yaka na isomuka, nae akoo-yaa imutu. -Yohane 10:9

Yesu kamwia: Nniń shia yo na dede nniń na muu nniń. Eefo nndu afikaa kwa Nde kitaa-re ashiwore niń ndi.

-Yohane 14:6

Kiimba kya ikyo namuia: Mufiyaa marekoń anu. Kwakooya mutakusuraa sheeli nniń ye, mufiyaa marekoń anu.

-Yohane 8:24

Amu woose vvarekwa na yanguywa ntikisi ya Iruva. Vakee

itaaliq usumani kya ruu kwa ililia lyamwi, fulya vakee vata-ue ni Yesu Kristo.

-Varome 3:23, 24

Ili andemaa yawutiq, kaendee valya woose vankusurie iki-a lya mirere. -Vaebrania 5:9

Nae kiimba kya ikyo amakii ivakira deń valya vasheaa Iruva veesalaliqo yye, fulya akee na muu kyeeri kilungani, amu avaterevie-wo. -Vaebrania 7:25

Nta eefo ungi ave i annde ikirwa ndi. Fulya liteefo irina lingi kwa si ya iruvewu likee ini-inge vandu lyantiwara ise ikirwa Ilyo. -Varumi 4:12

Kwamwi ye mfo mundeuka ini mukee va Kristo Yesu. Uu yye antitaniq ni Iruva ave mutirangusa na mutisumanisa na mutisongovisa na mutikira.

-1 Vakorinto 1:30

Na nkira uu yye akuniingia kiimba kyeru. Na kiteveto katanana kuro, naamu atitaue ukasheñ loose na itisangya atisangye mirima, neese tive vandu vamwi vatomari vawore mitanie minuru.

-Tito 2:14

Mwiaanaa na ifura Vaava uu andemuniinga imakii iwaria fva ya dinu ya vasongori va ifo kiremboñ kya langa. Nae andetiirua finyeñ ta llema katikaa-

risa umangiñ lwa Mwana wamwi nkunde. Amu ye kwamwi toore itaulwa, llyo itiq lya mareko.

-Vakolosai 1:12-14

Nawo veekee iimba kiimbo kiya veenumbuaa: Kusumani iwe iwaria kitabu ki na ifukya firingisio fayo, fulya kwansikywa kwauria Iruva vandu vanyuriti toose na usao lwafo nanyufwari na makanika.

-Urambuyo 5:9

Muware ikundana, sheeli na Kristo andetikunda kakuniingia kiimba kyeru ave nsimbika wa kirasio kya kwa Iruva kiwore nrungo uwore kisaamu kinuru.

-Vaefeso 5:2

10 WIITANU N KWA USAO LWA YESU

Alli naareń? Kwakooya usao lwamwi lwantiniinga usumani, tikiřwaan yye se uumisio lutatikoooye? -Varome 5:9

Yye uu andetikumbia muu wamwi, amu tikiřwa na iniinga itio lya mareko liinańani na wingi lwa uwoo lwamwi -Vaefeso 1:7

Amu ilu llo usao lwakwa luvaa mma shiyya ya imwitanisa na Iřuva. Lwiritwaa kiimba kya veengi vakooye itio mareko awo. -Matayo 26:28

Neeni mwishi sheeli munde- taulwa nta nna findo fikashaa ndi sha fesa ana saabu, amu

muuke weendoń lwanu lutasu- mani mundewaria kwa vaande yanu. Kake mwantaulwa na u- sao lwa Kristo lwa uuru ande- kuniingia sha ngarina ya yaan- ri itawore ilomi ana ibaranga. -1 Petiro 1:18, 19

Kake kwakooya tikee iřuarua langeń sheeli ye akee langeń, tikee iliana ise ti veni na ti ve- ni. Na usao lwa Mwana wamwi Yesu lutisangyaa mareko woose. -1 Yohane 1:7

Tiwore ifura lya iitikisa Iřuv- a tikuvavie na Nndumui weru Yesu Kristo, fulya yye antiniin- ga witanu alli. -Varome 5:11b

Amu mundekirwa ni uwoolwa Iruva kwa shia ya inkusura. Na ikirwa li nkwanu lyukie ndi, wwavi lwa Iruva muni. Ana nta mmashora anu ndi, kara ndu atakushombe.

-Vaefeso 2:8, 9

Kyasia ili tansumaniswa kiimba kya ikusura Iruva, toore witanu na Iruva. Na ulya atitanisa na Iruva ni Nndumi weru Yesu Kristo.

-Varome 5:1

Kyasia vakamwia: Titanaa are amu timakii irunda mashora wo a Iruva? Yesu kaaru ka-vaia: Iva wwo mashora a Iruva ni ikusura ito anderumwa yye.

-Yohane 6:28, 29

Kusure Nndumi Yesu Kristo, nawe kukiaa andu emwi na va numba yafo.

-Varumi 16:31b

Fulya ndu woose amiiriwa ni Iruva avingaa isanga. Na kindo kya ivinga isanga ni ikusura lyeru.

-1 Yohane 5:4

Amu tikankaa na Kristo Yesu irinwa ana ilea irinwa liwore ngo ndi, kake ni ikusura lya ikusura Kristo lyawutioo ni ikundana.

-Vagalatia 5:6

Kake ii yantisirwa, amu mukusure sheeli Yesu nKristo Mwana wa Iruva, na kiimba kya ikusura li mulolie muu mukuvavie na irina lyamwi.

-Yohane 20:31

12 ILILIA LYA IRUVA KITABU KYA NGYUFINA

Iruva eetikiswa akee Nde wa Nndumi weru Yesu Kristo. Yye Nde muni ililia na Iruva muwiriya muu. -2 Vakorinto 1:3

Nta nkiimba kya mitanie yeru ikee minuru yyo yakangia katitania kuro ndi, kake nkimba kya ililia lyamwi muni. Nkyo atikiria eetisangyaa mirima tikava vandu vamiiriwa lya kavili vawore mikae miiya. -Tito 3:5

Amu Mwana wa nndu andesha ishekiria kilya kirekye. Mwalo-lya are? Kwakooya eefo nndu awore mburu iyana na imwi ika-rika-wo, nae are atatia-wo tilya

makumi kyeenda na kyeenda ifo fiduruñ na yenda eende ande-rya ilya irekye? Ikava bule yamwi kaikooya, nkue namuia kya dede, afuraa kya mmwasi kita tilya makumi kyeenda na kyeenda titarekye. Mfo kuro kikai na mbele ya Nde yanu wa iruvewu, nae da akundye nta umwi wa iwo vannya vareke ndi. -Matayo 18:11-14

Aarafumwa Iruva akee Nde wa Nndumi weru Yesu Kristo andetililia na ililia lyamwi iingi katiira lya kavili tiware iverea linnde muu kiimba kya mirukie ya Yesu Kristo kwa vafu. -1 Petiro 1:3

Na Mumuyo na sambura ilya ya wali vakee inumbua: Oresho! Na ulya aita a iki anumbue: Oresho! Na ulya aworwa nnyura ashe. Na alangie awarie mura wa muu kya ruu.

-Urambuyo 22:17

Na nkonu to wa imarisia kisku ukee nnini kita ilya ingi Yesu kasalala-wo karera na ununga unini kanumbua: Ndu aworwa nnyura ashe kwakwa anwe!

-Yohane 7:37

Oreshon kwakwa ini mu woose muriikisyo mmikae yanu ya kivandu, nan mmuwiirya muu!

-Matayo 11:28

Na Yesu kamanya kavaturukia kavaia: Otoron vana vashe kwakwa, manya mutaveemi! Amu valya vakee sha iwo umangi Iwa Iruva llwawo. -Mariko 10:14

Na kyeeri kya imutu karuma nsero wamwi, andeia valya veekee vaarie nrumi: Oreshon, fosse fammaa ideerio.

-Luka 14:17

Kyasia ise tikee varumi vaivaangia vandu Kristo, nkimwi sheeli Iruva ye muni akee ivaikimba kwa kana keru tiireraa: Tamutereva ini na Kristo: Mwitani swa na Iruva!

-2 Vakorinto 5:20

Io llyo vakee ilolika valya vakee vana va Iruva na valya vakee vana va Satana: Ulya woose atatanaa fa usumani aukie kwa Iruva ndi, na ulya atakundie mwanamae mfo kuro da.

-1 Yohane 3:10

Amu woose vairio mbele mMumuyo wa Iruva iwo wwo vana va Iruva. Amu mwanniingwa Mumuyo wa uketi muwarwa lingi wwerei ndi, mwanniingwa Mumuyo wa imwarua vana, nto akee itilosha iia tiinumbuaa: Wui Nde yeru! -Varome 8:14, 15

Amu muve va usuro na vasaari mukee vana va Iruva vatawore ilomi kari ka kishuku ki

kya nkuushu. Kari kawo mulikie sha langa ikee imulika isanga ili.

-Vafilipi 2:15

Kwa ikyo Nndumi anumbua: "Somukeñ kari kawo, mulakaniswa nawo". Na lingi: "Manya mutabaani kindo kiravi, nañ mmuwariaa". Na lingi anumbua: "Vvaa Nde yanu, neeni muvaa vana vakwa va kiwomi na va kika". Mfo kuro Nndumi muni finya arera.

-2 Vakorinto 6:17, 18

Kake valya woose vandewwaria kavaniinga imakii lya iva vana va Iruva, wwo valya wakusurani na irina lyamwi.

-Yohane 1:12

Na mitanie ya kivvili imanyikie baa sheeli ikai. Nayo yyo ii: Wwaa isi na ukwe na uravi na irasia na findo fa usavi na sua na myaandu na iiria iriso na shuu ya nrima na nkuru na ikuraua na kyama kikasha na yaria ndari na unangwa na ulafu na findo fingi fifivakie. Sha lia namaa imuia mbele, mfo kuro nkee imuia lingi: Valya vatanaa findo sha ifo vakooyaa diinu ya umangi lwa Iruva ndi.

-Vagalatia 5:19-21

Tikaa na useli sha vandu vakee yenda nsanyiin. Nta luteefo ulafu ana inangwa, nta luteefo waaisi ana uravi, nta iteefo mya-

andu ana ureeree! Kake mukulunganise kutu na Nndumi Yesu Kristo, nta mutaishivise mivili yanu milangie mikasha!

-Varome 13:13, 14

Fulya akaa ave nnini mbele ya kisangu kya Nndumi, nta atanwaa mfinyo ana kindo kya inanga. Nae eeshurwaa Mumuyo Nsongori kuuka ndewuun ya mae.

-Luka 1:15

Neeni kulleen ninsha kaara mirima yanu itatanyariswa mfindo fa ndewu sha ilafuka na findo ana inangwa wwari ana ikwareesa na findo fa isanga li, kaara nkonu to utamushee kibashuka.

-Luka 21:34

16 SIVATA YOSHENI (ITOSHIE) NDI IKUNURUSA LYO YENI LIFILE NDI

Na Yesu kamwia: Llyo ili: Kukupunde Nndumi Iruva wafo na ngoo yafo yoose na nrima wafo woose na makusaro afo woose! Ili llyo ivavaso inini na likee kwa ule. Liifo na ivavaso lingi livakani nalyo.

-Matayo 22:37, 38

Kyasia ili asomuka wooro aware shia, nndu umwi kanshe-a eerishaa kawwoya nunden kamwura: Llosha nnuru, nkiki ntanaa, amu nrwaa diinu ya muu utakisiaa? Yesu kamwia: Naamu ki kwashivaanga nnuru? Eefo nnuru kitaare ni umwi

tubu, nae ni Iruva. Kwishi mavavaso alya: Kutawaa, kutaaike, kutaive, kutafingie nndu ungi kindo atatanie, kutalembe, kwindie ndeo na maa! Kamwia: Llosha, ifi foose nafiwara kuuka utin lwakwa. Yesu kamulla koroo kankunda kamwia: Kwaanguyo nkindo kimwi: Enda kwandekumba foose kuwore kwavie vakiva. Llyo kundedvaa na masaa iruvewu. Kwammaa oreshon kushisore. Nae kalema kisangu kiimba kya kirero kyo. Kaenda anarie, fulya eeworee masaa meengi.

-Mariko 10:17-22

Manya mutakulembe: Iruva avaa iila ndi. Amu kilya nndu aveekia nkyo eelulaa.

-Vagalatia 6:7

Vana vakwa, manya nndu atamulembe. Ulya atanaa kisumani awore usumani sheeli nae akee nsumani. Ulya atanaa mareko wwa Satana, fulya Satana atanaa mareko kuuka mbooko.

-1 Yohane 3:7, 8a

Ana mwishi se sheeli varekwa sha iva vatakooyaa diinu ya umangi lwa Iruva? Manya mutalembike: Vaaisi nta vakooyaa diinu ya umangi lwa Iruva ndi ana varasia firasio ndi ana vaaika ndi ana valya vakee i-

suta uka ana uumi ndi ana varoko ndi ana manini ndi ani valanga ndi ana vanangwa ndi ana varuma ndi ana vasoka ndi.

-1 Vakorinto 6:9, 10

Veñ varundi va kirero, manya mutave vaaranya da, amu kuro mukee ikulemba mu veni.

-Yakobo 1:22

Amu kwakooya nndu akee ikudedera eenumbuaa: noore finya atawore, ankulemba ye mu ni.

-Vagalatia 6:3

Fulya veengi vashaa veekuse ndaa na irina lyakwa na inumbua: Nniñ Kristo. Nawo vatevetaa veengi.

-Matayo 24:5

Amu nkuri: Mareko andenn-
dwa isangeñ ni ndu umwi, na
ufu lukanndwa mmareko, na
ufu lukashea vandu woose, a-
mu vanderekio woose.

-Varome 5:12

Numa ilanga likanina likee ii-
ra mareko. Na mareko akavvira
akee iira ufu. -Yakobo 1:15

Makusaro a mikae ya ndu yo
meni annde ufu, kake makusaro
ndu akee ikusara a mikae ya
Mumuyo annde muu na unam-
bwe. Fulya makusaro a mikae
ya ndu yo meni awore kituva
na Iruva, fulya atairikie mava-
vaso a Iruva ana amakii iirikia
ndi. -Varome 8:6, 7

Kake kitisenye tikyese na ifu-
ra, fulya mwananu eefiye ka-
ruka lingi. Eerekiee kalolika
lingi. -Luka 15:32

Amu mare a mareko ni ufu.

-Varome 6:23a

Kyasiañ kyeeri kyo wwavi ki
mwakooya? Alli fimwendie
usutu, amu findo fo mbusha
yayo ni ufu. -Varome 6:21

"Kake valya vakee veerei na
vatakusurie na vaturua na va-
waa na vaaisi na vasavi na
valya vakee iindia fifu na va
wongo woose fuva yawo ikee
iruveñ lia likee yaka muro wa
kibalabala. Ilu llo ufu lwa ka-
vili." -Urambuyo 21:8

Neeli andemaa irera kuro, karrera na ununga unini kavanga: Lasaro somuka na kunu wooro! Nndu ulya mfu kaso-muka na kulya wooro. Nae afingiefingie na firami marende na maako. Na kisangu kyamwi kisikie na kirami kya yangua nrike. Yesu kavaia: Mboromu-
eñ muntie aende.

-Yohane 11:43-44

Nkyo kikangio Nde kashiku-nda, fulya nanreka muu wakwa, amu nuuwarie lingi. Nta eefo nndu ashiusokaa ndi, kake nauniingia kwa ikunda lyakwa shi muni. Noore finya ya

iuniingia. Noore na finya ya iuwara lingi. Llyo ivavaso ndeliwaria lyuka kwa Nde yakwa.

-Yohane 10:17, 18

Kaserikia kiraa kilya kirie nnyina kakibaana na valya vakirie vakasalala. Kanumbua: Mwana nakwia: Kwimboo! Na ulya mfu kakwimboo kabooka irera.

-Luka 7:14, 15a

Niñ niikee mfu, a te nkee na muu alli na matika woose. Nañ noore finya ya yuta vandu ufuñ na ya ivinga ufu.

-Urambuyo 1:18

Kituva kya ifurumia kiretwa-
a ni ufu. -1 Vakorinto 15:26

A le llosha, ni ivavaso lingali likee inini ifo mavavason' kita engi? Na Yesu kamwia: Llyo ili: Kukunde Nndumi Iruva wafo na ngoo yafo yoose na nrima wafo woose na makusaro afo woose! Ili llyo ivavaso inini na likee kwa ule. Liifo na ivavaso lingi livakani nalyo. Llyo ili: Kukunde vandu vengi sheeli kukukundye ku muni!

-Matayo 22:36-39

Yesu kamwarua: Lya mbele llyo ili: Iwe Isiraeli aranya! Nndumi Iruva weru ni Nndumi umwi. Nawe kunda Nndumi Iruva wafo na ngoo yafo yoose na

nrima wafo woose na finya yafo yoose. Na lya kavili llyo ili: Kunda ungi sheeli kukukundie ku muni. -Mariko 12:29-31a

Sheeli Nde andeshikunda niñ, nkuro nañ nammukunda ini. Kaañ na ikunda lyakwa! Mukawara mavavaso akwa mukaa na ikunda lyakwa, sheeli nañ ndewara mavavaso a Nde yakwa nakaa na ikunda lyamwi. Namuia ifi, naamu ifura li lishiwore limwake mini na ifura lyanu lyawukie llyoose. Ivavaso lyakwa llyo ili: Kundaniñ mu veni na mu veni, sheeli ndemukunda ini. -Yohane 15:9-12

Ana nta kiifo kindo kitane kitakee na baa mbele ya Iruva ndi, kake findo foose fikworusie na baa mbele ya miso amwi ito tiurwaa yye. -Vaebrania 4:13

Amu kiifo kindo kikee kirike kitatarambukaa ndi. Ana nta kiifo kindo kikee kifise kitamanika na baa ndi. -Luka 8:17

Iruva uu yye atana isanga na findo foose fiifo, amu ye ni Nndumi wa iruvewu na isanga. Nta akaa numba ta iterevia tantanwa na maako a vandu ndi. Ana nta arundioo kwa maako a vandu ndi ana nta kindo kintinye, amu yye aniingie woose muu na mumuyo na findo foo-

se. Nae yye andemilisa ngyuriti toose ta vandu kwa nkuuku umwi kavaniinga mwaanya wa ikaa masangeñ koose. Kavarwaya feeri fa muu wawo na miyanu ya firembo fawo. Yye uu a furie varuye Iruva, na kwakoo-ya vatangatanga vallolie. Lla kasa atakee kwaasha na nndu woose weru. Fulya kwamwi tiuta-a muu weru na mikae yeru na foose tikee nafo. Sheeli na vaaria kiindi va kikwanu vandenumbua: "Neese tikee va ufwarilwamwi". -Varumi 17:24-28

Na lingi: "Nndumi eeshi makusaro a varango sheeli ni aruu". -1 Vakorinto 3:20

Mwana wa ndu arumaa vamaalaika vamwi, nawo vasañi-ryaa misindara yoose yutwa ifo umangiñ lwamwi na iwo vata-naa fa nkuushu. Nawo vavaeeraa iriniñ lya muro. Na ifo kindeviaa-fo kiiyo na ifina kitaku.

-Matayo 13:41, 42

Kake iruvewu lya alli na isanga li fifisiyo muro kwa kirero kilya kya Iruva firingwaa kumande nkonu wa uumisio wa ireta vandu valya vandelea Iruva.

-2 Petiro 3:7

Na kwakooya uko lwafo ana urende lwafo fikwendee misindara, fiminyi-fo kwalikumba neefo! Llyo ñwana ifika muuñ

kukee kisaya kitawore uko ana urende, kita ili kuvaa na maako avili ana marende avili kweerwa muroñ utakisiaa.

-Matayo 18:8

Nawo vakabwaa na imamisio lya mirere na ilakaniswa na kisangu kya Nndumi na unini lwa finya yamwi.

-2 Vatesalonike 1:9

Nawo veendaa vakaa na ukiva lutasiaa. Na valya va usumani wo veendaa vakaa na muu utakisiaa.

-Matayo 25:46

Na ndu ataare andekooywa atisirie kitabuñ kya muu kakumbwa iruveñ lia lya muro.

-Urambuyo 20:15

Mfulya andeeria nkonu ashaa nato aumisie va isanga na usu-mani. Na uumisio lu kalurambi-kia nsero ulya andenduta kwa vafu kanrambuya vandu woose vautiewo inkusura.

-Varumi 17:31

Nndumi eeshi ikira vasumani nreyon na iwo vatasumani eeshi ivafisia nkonu wa uumisio vakabwa.

-2 Petiro 2:9

Amu ise ti woose kyatiwara timanyike mbele ya kifumbi kya uumisio lwa Kristo, amu nndu woose atawa kilya andetana lia akee na vvili, akwaa fikee fisha ana akwaa fikee fikasha.

-2 Vakorinto 5:10

Ikunda lya dede lisumanikie kweru, kwakooya tikee iverea nkonu wa uumisio na ifura. Fulya tikee kimwi na Yesu akee ifo iruvewu neese tikee kunu isangeñ.

-1 Yohane 4:17

Nañ nalolia vafu valya vanini na valya vannya vaselele mbele ya kifumbi kilya kya kiman-gi. Na fitabu fikarulwa. Kiifo na kitabu kingi nakyo kikarulwa, nkilya kya muu.

-Urambuyo 20:12a

Kyasia nkuro, nndu woose weru asalaliaa kyamwi ye muni kisanguñ kya Iruva.

-Varome 14:12

Kake wavi lua lundeva sha ireko lia ndi. Amu kwankooya nkiimba kya ulya umwi veengi vandefwa, ni mmwasi nnu ililia lya Iruva na wavi lwa ililia lindenndwa ni ulya umwi Yesu Kristo lindekira valya veengi.

-Varome 5:15

Kyasia kwakooya nkuro, nta nkwa finya ya ito afurie ndi ana nta ni ito akee irishia ndi, kake ni ulya aliliaa yye Iruva.

-Varome 9:16

Iruva aleaa vakuninisi, kake valya vakunyiisaa avaliliaa.

-1 Petiro 5:5b

Amu mwammanya ililia lya Nndumi weru Yesu Kristo she-

eli andeva nkiva kiimba kyeru, lla kasa eekee isimba, naamu ini mumakii iva masimba kiimba kya ukiva lwamwi.

-2 Vakorinto 8:9

Kake alya ireko lindenina wwo ililia likava iingi kya mmwasi. Amu sheeli ireko lindeitoro likannde ufu, mfo kuro kwa shia ya usumani ililia liitoro kumande muun wa mirere lindenndwa ni Yesu Kristo Nndumi weru.

-Varome 5:20b, 21

Na varumi vakarambua iruka lya Nndumi Yesu na utomari unini. Nawo woose vakakundiyo vvandu.

-Varumi 4:33

**Kyasia Iruva ameeṛa feeri fi-
lya fa utondo lwa vandu mungo.
Kake alli akee iṛaṛika vandu
woose na vakava kwi vailashi-
ke mirima yawo.**

-Varumi 17:30

**Namuia: Nkuro ndi, kake kwa-
kooya mutailashikaa mirimiń,
nkuro da mundemamiamu mu wo-
ose.**

-Luka 13:3

**Iashikeń mirimiń yanu, fulya
umangi lwa Iruva lwansha ku-
fui.**

-Matayo 3:2

**Petiro kavaia: Kurreń, na nn-
du woose abatisio irina lyo lya
Yesu Kristo mukooye itio lya
mareko anu. Neeni mukooyaa
wavi lwa Mumuyo Nsongori.**

**Alli kurreń na iilashika miri-
ma yanu, amu fikasha fanu fu-
utwa fimuuke!**

-Varumi 2:38; 3:19

**Amu unario luukie kwa Iru-
va lunnde ikurra lyoore ikia li-
takiilashikaa. Kake unario luu-
kie isangeń ili lunnde ufu.**

-2 Vakorinto 7:10

**Na Yesu kaia vandu valya: Niń
namuia: Mfo kuro livaa ifura
kulya iṛuvewu kiimba kya nn-
du umwi nreti eelashika kita
vandu makumi kyeenda na
kyeenda vakee ikuvaanga va-
sumani vatafurie iilashika.**

-Luka 15:7

Amu kwakooya mutiaa vandu vengi mareko awo, na Nde yanu wa iruvewu amutiaa neeni.
-Matayo 6:14

Ili Yesu andelolia ikusura lya-wo, kaia ndu ulya atorokombye meengo: Mwanakwa kwammaa itio mareko afo.
-Mariko 2:5

Nawo vandu valya vateeshi Iruva vakwanisio mboni ya ikurra na ya itio mareko veekuva-vaa nae, nakyo kibookaa kunu Yerusalemu.
-Luka 24:47

Kimanyike kwanu sheeli kimba kya uu [Yesu] mukee ikwanisio itio lya mareko. Ndu to

Iruva andeññinisa na uko lwa-mwi usha ave nnini na nkira vandu, aniinge Vaisiraeli iilashika na itio lya mareko.

-Varumi 13:38b; 5:31

Lla niñ nselele mwaangoñ nikabakabaa yoondi. Ndu kaita ununga lwakwa na irua mwaango, naakaa kwamwi na ilyashoonga andu emwi nae, nae alyaa andu emwinañ.

-Urambuyo 3:20

Lingi veñ vandu vakuworie ndewu sheelwa ini mu veni na mu veni na vawore ililia mwikutiaa sheeli na Iruva ande-mutia akee na Kristo.

-Vaefeso 4:32

Amu ililia lya Iruva lyallolika lya ikira vandu woose. Nalyo likee itifunda tilakane na mikae yoose mikasha isule Iruva ya kunu isangeñ. Na ikaa tikaa na useli na usumani na usha kyeeeri tikikee kunu isangeñ ili. Na iva tive vandu vavereaa Yesu Kristo na ikusura. -Tito 2:11, 12

Manya mutave vaaroo va valya vatanaa mitanie ya llema itasenyie, kake varerieñ.

-Vaefeso 5:11

Manya mutafure isanga li ana filya fikee isangeñ. Nndu kaku-nda isanga li, ikunda lya ikun-

da Nde liifo kari kamwi ndi. Fulya foose fikee isangeñ sha ilanga lya vvili na ilanga lya miso na ikushomba na masaa fo fuukie kwa Nde ndi, mfa kunu isangeñ tubu.

-1 Yohane 2:15, 16

Kusarieñ kilya kikee ule, nta ifi fikee isangeñ ndi.

-Vakolosai 3:2

Ini vaaisi, mwishi se sheeli iwara ndoo na isanga ni iva kituva kya Iruva? Kyasia ulya akundaa iva ndoo ya isanga akwarua kava kituva kya Iruva.

-Yakobo 4:4

Mukamanya sheeli Iruva wwa usumani, mumanyaa sheeli ulya woose atanaa kisumani amiiriwa yye. Tiishi sheeli ndu woose andeiriwa ni Iruva atanaa fikasha ndi. Kake ulya amiiriwa ni Iruva akuringaa, amu Nkasha ulya atambaani.

-1 Yohane 2:29; 5:18

Kake mwansangywa, lingi mwamiiliswa mukataalio usumani kwa irina lya Nndumi Yesu Kristo na kwa Mumuyo wa Iruva weru.

-1 Vakorinto 6:11b

Yesu kamwarua kamwia: Nkue nakuia kya dede: Kwakooya ndu atairiwaa lya kav-

ili, amakii ilolia umangi lwa Iruva ndi.

-Yohane 3:3

Kiimba kya iki ndu kankaa na Kristo avva ndu mwiya. Famwi fa mbele famiira, Ila te foose favva fiiya.

-2 Vakorinto 5:17

Fulya mwamiiriwa lya kavili nta nna mbeu ikashaa ndi, kake nna ilya itakashaa, nkyo kikerero kya Iruva kiwore muu kika kumande mirere.

-1 Petiro 1:23

Inini lishaa-fo ndi kita lyasha iiva na isikya na ireta. Niñ nndesha amu nato tikooye muu na findo fitifile na fa mmwasi.

-Yohane 10:10

Yye muni akurika mareko eru kaarosia kiriń kya nsalaba andu emwi na vvili wamwi, amu ise tilakaniswa na mareko na ikaa tikaa na muu wa irundia usumani. Mfaasha famwi fin-demukira ini. -1 Petiro 2:24

Kyasia kwakooya mwandutwa andu emwi na Kristo, ruyeń kilya kikee ule kundo Kristo akai akee rembo uko usha lwa Iruva. Kusarień kilya kikee ule, nta ifi fikee isangeń ndi. Fulya mwamfwa na muu wanu ufisio andu emwi na Kristo ifo kwa Iruva. Neeli Kristo alolikaa akee muu weru, llyo neeni mu-

**lolikaa andu emwi nae uniniń.
-Vakolosai 3:1-4**

Na iwo vakee va Kristo Yesu vammaa yumisia filya fa kivvili andu emwi na makusaro ayo makasha na ilanga lyayo. Kwakooya mMumuyo atiniinga muu, kyasia neese tiware weendo lusumani na Mumuyo.

-Vagalatia 5:24, 25

**Wode! Ise tamfiya mareko tikuwaraan are lingi na mareko? Mfo kuro ini neeni kutaalień sheeli mukée vandu vavvia mareko vafu, na muu wanu muwore rundień nato Iruva mwikuvavaa na Kristo Yesu Nndumi weru.
-Varome 6:2, 11**

Fulya ulya akusuranaa na makusaro amwi wo meni akooyaa ureti, kake ulya akusuraa usumani luukie kwa Mumuyo akooyaa muu utakisiaa.

-Vagalatia 6:8

Na sha lia Mose avanika shoka ilya kulya bateń, mfo kuro kyawara Mwana wa ndu avanikwa, amu ndu woose akusurani nae atareke, kake aningwa muu utakisiaa.

-Yohane 3:14, 15

Na muu uu wa mirere ni ikumanya iwe sheeli ni iwe kukee Iruva wa dede, na ito kunrumie yye Yesu Kristo.

-Yohane 17:3

Ulya akusuraa Mwana ito avaa na muu utakisiaa. Na ulya atirikiaa Mwana akooyaa muu kutu ndi, kake uvave lwa Iruva lulunganaa nae.

-Yohane 3:36

Kake wavi lwa Iruva mmuu wa mirere wanndwa ni Yesu Kristo Nndumi weru.

-Varome 6:23b

Nkue nkue namuia: Ndu akee yaranya kirero kyakwa na ikusura ito ashirumie awwaria muu wa mirere na mirere, nta akiumisioo ndi. Fulya ansomuka ufuń kafika muuń.

-Yohane 5:24

Mumuyo to muni andu emwi na mumuyo uu weru akee itirambua sheeli tikee vana va Iruva.
-Varome 8:16

Na mirambuye yyo ii sheeli: Iruva antiniinga muu wa mirere, nato mmuu Mwana wamwi auwore. Ulya akuwore na Mwana awore muu ito. Ulya atakuwore na Mwana wa Iruva awore muu uu ndi. Ifi namutisiŕia ini mukusurie irina lya Mwana wa Iruva, amu mumanyi sheeli muwore muu wa mirere.

-1 Yohane 5:11-13

Nndu awara mavavaso akwa na yaindia ito yye nndu ashikundie. Na nndu ashikundie

niñ, ito akundwaa vVaava wakwa. Na akwaa nniñ ninkundaa na inkworusa na bata

-Yohane 14:21

Kyasia mwavva vana nkyo Iruva aruma Mumuyo wa Mwana wamwi aake mirimiñ yanu, ito avaangaa: Aba, nkimwi na Vaava.

-Vagalatia 4:6

Kuro tamanya si eeli tikee nae, nae akee neese, fulya antiavia Mumuyo wamwi.

-1 Yohane 4:13

Na kunu mfo timanyiaa sheeli tammanya Iruva, kwakooya tikee iwara mavavaso amwi.

-1 Yohane 2:3

Na alli nkee ishañ na kwafo, na firero fi nafirera nkee kunu isangeñ, naamu vakaa na ifura li lliwore, nalyo liishue ifo mirimiñ yawo. -Yohane 17:13

Amu umangi lwa Iruva mmiliye ana minuiye ndi, kake ni usumani na unambwe na ifura fikee iniingwa mMumuyo Nsongori. -Varome 14:17b

Neeni alli moore unaari. Kake mmuloliaa lingi na ngoo tanu tikyesaa na ifura lyanu eefo nta nndu amusokaa ndi. Kumandenu nta kindo mwankitereva kwa irina lyakwa ndi. Tereveñ amu muniingwaa, na ifura lyanu liishue bele. -Yohane 16:22, 24

Lingi nniñ ndi nkee na muu, kake ulya akee na muu kari kakwa nKristo. Amu muu uu wa vvili nkikee nato nuuwore niikusuranaa na Mwana wa Iruva uu andeshikunda kakuniingia kiimba kyakwa.

-Vagalatia 2:20

Namuia ifi, naamu ifura li lshiwore limwake mini na ifura lyanu lyawukie lyoose.

-Yohane 15:11

Nae munkundie kitaare mullolie mukankusura ateefo kisanaguñ kyanu. Kwa ikyo mukabaa nndoro mwiwarwaa ni ifura litavaa isenda likee iilise.

-1 Petiro 1:8

Amu valya vamiita mavavaso vakee vasumani mbele ya Iruva ndi, kita valya vaindiaa mavavaso a Iruva wwo vataaliq sheeli vvasumani.

-Varome 2:13

Mwishi se kasa kikai? Kwakoya mwakuarua maketi a iirikia ndu, mwavva maketi a ulya mumwirikiaa kive kya uketi lwa mareko lunndee ufu, kive kya uketi lwa windi lunndee usumani.

-Varome 6:16

Na imuwiiṛia ini mukée iturulwa muu andu emwi neese, ili Nndumi Yesu alolika na baa

auka iruvewu ariani na vama-laika veni finya. Na iva avaa sha kibalabala kya muro eetaa kimini kwa valya vateeshi Iruva na valya vataindiaa nrumi shisha ya Nndumi weru Yesu. Nawo vakabwaa na imamisiq lya mirere na ilakaniswa na kisangu kya Nndumi na unini lwa finya yamwi.

-2 Vatesalonike 1:7-9

Vva ngoma valya vawaraa mavavaso amwi, amu vakooye fuva yawo ya nri ulya unnde muu na muumu wa iira mbengeñ tilya vafike muriñ ulya.

-Urambuyo 22:14

Na ngyulumu toose tirambue sheeli Yesu Kristo yye Nndumi na iitikisa Iruva Nde.

-Vafilipi 2:11

Kyasiañ ulya woose ashirambuaa mbele ya vandu, nañ ni-
nrambuaa mbele ya Vaava wa-
kwa wa iruvewu. Na ulya woo-
se ashikanaa mbele ya vandu,
nañ ninkanaa mbele ya Vaava
wakwa wa iruvewu.

-Matayo 10:32, 33

Ulya woose arambuaa sheeli
Yesu mMwana wa Iruva, llyo I-
ruva akaa na ito, nae akaa na I-
ruva.

-1 Yohane 4:15

Kiimba kya iki kwanrambua
Yesu Kristo na kana kafo shee-

li yye Nndumi na ikusura na nri-
ma sheeli Iruva andenduta kwa
vafu, kukiaa. Amu kwammuku-
sura na nrima kuniingwaa usu-
mani, kwammurambua na ka-
na kukiaa. -Varome 10:9, 10

Ulya woose akanaa Mwana a-
wore Nde ndi. Ulya arambuaa
Mwana awore na Nde.

-1 Yohane 2:23

Amu nndu woose airaa sonu
kiimba kyakwa niñ na kya fire-
ro fakwa, na Mwana wa nndu
airaa sonu kiimba kyamwi, ili
ashaa akee na unini lwamwi
na lwa Ndee na lwa vamalaika
vasongori ifo iruvewu.

-Luka 9:26

Sisirieñ mulale rembo, fulya nkituva wanu Satana akee iru-
arua sha miiso iirununa karu-
ya ndu amakii immira. Uu ku-
mwumiseñ mwikuwaraa na iku-
sura. -1 Petiro 5:8, 9a

Numa Yesu kakurikwa mMu-
muyo wa Iruva bateñ, amu an-
deelelyo-fo nSatana. Yesu ka-
mwia: Shuuka Satana! Amu
nkitisiře: Kuninise Nndumi I-
ruva wafo na inkusura ye mu-
ni. Llyo Satana alakana nae. Na
vamalaika vakanshea vaka-
ndundia. -Matayo 4:1, 10, 11

Kya ifurumia, vanavama, nde-
foñ kutomiriseñ kwa finya ya
Nndumi ikee nini, fulya mukee

vamwi. Raan fiya foose fa Iru-
va, amu mumakii ikukinga na-
fo mitambwe ya Satana.

-Vaefeso 6:10, 11

Amu fiya feru tirie fa ikabana
mfa kivandu ndi, kake foore fi-
nya yukie kwa Iruva ya ifukya-
fukya singiri shuumu na mita-
mbwe. -2 Vakorinto 10:4

Ini mukee va nde yanu, nae
nSatana. Na filya nde yanu al-
angie mfo musenywa ifitana.
Ye eekee wwaa vandu kuuka
mbele, ana nta akuwore na u-
dede ndi, fulya ye atawore u-
dede nrimiñ wamwi....Amu
ye wwa wongo kava na ndee
wa wongo. -Yohane 8:44

Kyasia ili vana vawore vvili na usao, na akwaa yye mfo kuro da andekuwara nafo, amu avinge na ufu lwamwi ulya eetoŕio ufu yye Satana.

-Vaebrania 2:14

Ulya atanaa mareko wwa Satana, fulya Satana atanaa mareko kuuka mbooko. Nkyo kii-mba Mwana wa Iruva kalolika, amu afukye mashora a Satana.

-1 Yohane 3:8

Kuvarue miso awo vatie llema vashe langeń, vauke ushiliń lwa Satana vaarukie Iruva. Kuro vakooŕye itio lya mareko awo na dińu kari ka iwo vamiiliswa ve-eshikusuraa niń. -Varumi 26:18

Alli uumisio lwa isanga li lwa-awukia. Alli mwitoro wa isanga li aburuswaa aliuke.

-Yohane 12:31

Ni i naań atirauaa na ikunda lya Kristo? Mmavavio ana nngatara ana ni yumbutwa ana nso-to ana ni yenda kuri ana nkitani ana nshombo? Kake ngyukiveń iti toose tikee yengeria ivinga tielekioo ni ito atikundie ise.

-Varome 8:35, 37

Kyasia irikień Iruva. Leeń Satana nae amurishaa. Serikień Iruva, nae amuserikiaa ini.

-Yakobo 4:7, 8a

Kwakooya narera na ngyulumu ta vandu ana ta vamalaika ntaare ikunda, nkee sha minya ikee yoona ana sha nkongo ukee irera. -1 Vakorinto 13:1

Kake findo Mumuyo avikie mfo ifi: ni ikunda na ifura na unambwe na isisiria na ushalwa nrima na usongovisi na ikusurana na uwoo na kirengo.

-Vagalatia 5:22, 23a

Kwakooya nndu anumbua: Nkundie Iruva kasua mwanamae wamwi, ito ni nndu wa wongo. Fulya nndu atakundie mwanamae wamwi alolie, akunda are Iruva atalolie?

-1 Yohane 4:20

Kamwura lingi lya kavili: Simon wa Yohane, kushikundie? Petiro kamwia: Ee Nndumi, kwishi sheeli nkukundie. Na Yesu kamwia: Isa mburu takwa!

-Yohane 21:16

Kwakooya mushikundie, mwindingie mavavaso akwa.

-Yohane 14:15

Kindo vandu woose vamumanyaa nakyo mwavva vanaloshovakwa ni ikundana, kwakooya mwakundana ini mu veni na mu veni.

-Yohane 13:35

Amu ikunda Iruva ni iwara mavavaso amwi. Na mavavaso amwi mmeemerindi.

-1 Yohane 5:3

Ili Yesu andemaa iruka ngama kio ya nkonu wa mbele usorie Sabato, kakworusa lya mbele Maria Magidalena.

-Mariko 16:9a

Ili mikonu nyaanyi indesia, vanaloshu vamwi veekusandiee lingi numba ilya sheni na Toma eekee andu emwi nawo. Lia eni Yesu kasha alya vakai, na numba iirayee. Kasalala kari kawo kavaia: Kaañ na unambwe! Numa kaindukia Toma kamwia: Oresho lla maako akwa! Baana na fiworo fakwa na nni wafo! Nnde na uko lwafo kubaane nalo kiworo kya uvari lwakwa! Kutakive mushinu-

nua, kuve mushikusura! Toma kamwarua kamwi a: Ee Nndumi, ni iwe Nndumi wakwa na Iruva wakwa!

-Yohane 20:26-28

Neese tikee varambua va filya foose andetana urukeñ lua lwa Vayuda na kulya Yerusalemu. Na Yesu uu vakawwaa vakan-kabia nsalabeñ. Kake Iruva kanduta nkonu wa kararu kamworusa na bata. Kake nkwa vandu woose ndi kita ise tikee varambua veensaulwaa ni Iruva. Neese tikalya nae na inwa andu emwi nae kyeeri kilya ili andemaa iruka kwa vafu.

-Varumi 10:39-41

Kishaa kyeeri na akwaa ni ali kiifo da, ili vafu vaitaa ununga lwa Mwana wa Iruva, na valya vaitaa vavaa na muu. Manya mutariikiswa ni ifi! Amu kyeeri kishaa na vandu woose valele mbangeñ vaitaa ununga lwamwi, nawo vakwimboo-fo. Na valya vandetana finuru varuke vakooye muu. Na valya vandetana fikasha varuke vakooye uumisio. -Yohane 5:25b, 28, 29

Mwishi se sheeli ise tabatisio Kristo Yesu tikee vabatisie ufu lwamwi? Kyasia tarikwa andu emwi nae ufuñ lwamwi kwa shia ya ubatiso, amu sheeli Kristo anderutwa kwa vafu kwa

shia ya unini lwa Ndee, mfo kuro neese tirue tirie muu mwiya. Amu sheeli tindelungio ufu lua lwamwi, mfo kuro na iruka lyamwi tililungioo.

-Varome 6:3-5

Na Kristo kankaa kari kanu vvili wanu ukooyaa ifwa da kiimba kya mareko, kake mumuyo wanu ukee na muu kiimba kya usumani. Kake kwakoya Mumuyo wa ito anderuta Yesu kwa vafu akee kari kanu, ito anderuta Kristo kwa vafu arutaa na mivili yanu ikee mi-kaeñ ya ufu kwa finya ya Mumuyo wamwi akee kari kanu.

-Varome 8:10, 11

Fulya ansengera vandu vamwi na ivakira...atiniingaa ise tikiie maakoń a fituva feru na indundia titawore werei, tikaafo tikee na usongovisi na usumani kisanguń kyamwi mikonu yoose ya muu weru.

-Luka 1:68b, 74, 75

Kyasia vakunde vakwa, fulya toore firekio ifo, tikwilise mirima yeru kyoo kyoose kya vvili na kya nrima, kuro llyo yawutia usongori na yerea Iruva.

-2 Vakorinto 7:1

Kyasia lingi tamutereva, mure vanavama, na imufunda, amu mukkee va Nndumi Yesu: Mwengerie utomari na irunda

sheeli tammullosha ikaa na irunda na isenya Iruva. Mwishu mavavaso alya tamuniingia ise, neese taaniingio ni Nndumi Yesu. Na mifurie ya Iruva yyo ii: Kusongoviseń ngoo mwiwukane na waaisi. Nndu woose wanu akufunde isaua nka wamwi na insongosia na inninisa. Amu Iruva antivaangia ukwe ndi, kake antivaanga tive vailise.

-1 Vatesalonike 4:1-4, 7

Kake sheeli ulya andemuvaa-nga akee nsongori, mfo kuro neeni veń vasongori weendoń lwanu loose. Amu nkisisire: "Muve vasongori, fulya niń nkee nsongori". -1 Petiro 1:15, 16

Nkyo kiimba na Yesu kalisiyo ukiva wooro ya mbenge ya muri (Goligota), amu ailise vandu vamwi na usao lwamwi weni.

-Vaebrania 13:12

Fulya Iruva atisaua andu emwi nae ilyo kitaare isanga lyan-tanwa, amu tive vasongori kisanguñ kyamwi ateefo malomi. ...Iwore usumani na usongovisi lwa dede.

-Vaefeso 1:4; 4:24

Narera kwa mikae ya kiva-ndu kiimba kya utanyari lwa mivili yanu. Amu sheeli mwaniingia meero anu akava masinga a itana fa kirinda na fa ureti, mfo kuroñ na alli niingi-

eñ meero anu ave masinga a usumani mukooye iiliswa!

-Varome 6:19

Kake kwakooya tarambua mareko eru, ye wwa mma na nsu-mani atitie mareko na itisan-gya ukasha loose.

-1 Yohane 1:9

Kyasiañ findo fo fimamiaa fose, a weendo lwanu naare mulutanaa, amu luve usongori mwikusuraa Iruva?

-2 Petiro 3:11

Ruyeñ utomari lwa iva na unambwe na vandu woose na usongovisi, amu nta ndu umwi aloliaa Nndumi kitaare aluwore.

-Vaebrania 12:14

Kyasiañ kwakooya ini, muke-e varekwa, mwishi iniinga vana vanu findo fisha, nkilanya se Nde yanu wa iruvewu aningaa valya vakee intereva Mumuyo wamwi Nsongori?

-Luka 11:13

Neeli vandemaa itereva Iruva, andu alya veekusandiee akareremiswa vakaishurwa woose Mumuyo Nsongori vakaongo-ya kirero kya Iruva na baa.

-Varumi 4:31

Kake ini mukikee va mikae ilya ya ndu meni ndi, mwavva va mikae ya kwa Iruva, kwakooya Mumuyo wa Iruva akee

kari kanu. Amu ulya atawore Mumuyo wa Kristo, avva ndu wamwi ndi.

-Varome 8:9

Kake ini muniingwaa finya ili Mumuyo Nsongori amusheaa. Neeni muvaa varambua vakwa.

-Varumi 1:8a

Amu eekee ndu nnuru eeshule Mumuyo Nsongori na ndu wa ikusura.

-Varumi 11:24a

Na vanaloshu valya vakaishua ifura na Mumuyo Nsongori.

-Varumi 13:52

Ana manya mutanangwa wwariri, amu uretaa weendo usha, kake veñ vandu veeshue Mumuyo wa Iruva.

-Vaefeso 5:18

**Yesu kamwia: Ili kwanumbua:
Kwakooya kumakii! Manya fi-
ndo foose fivaa kwa ulya aku-
suraa. -Mariko 9:23**

**Mure vakunde, manya muta-
riikiswa mmaturulo amuwoya
na imuvavisa sha muro, sheeli
mfindo mutamakii ifimanya,
mfindo fa imwelelia da. Fureñ!
Amu mukantañaria maturulo
na Kristo mufuraa kya mmwa-
si na ikaba mindoro, ili unini
lwamwi lulolikaa.**

-1 Petiro 4:12, 13

**"Nae aanguaa masoru woose
misoñ awo. Ana ufu lukivaa-fo**

**lingi ndi ana unari ana kiiyo,
ana mavavio akivaa-fo lingi ndi,
amu findo filya fa mbele fam-
maa iira." -Urambuyo 21:4**

**Bookeñ ilanga lya mbele uma-
ngi lwa Iruva na usumani lwa-
yo, na filya fingi foose muniing-
waa. -Matayo 6:33**

**Na ivalosha muvaloshe iwara
filya foose ndemuvavasa. Nañ
nkaa andu emwi neeni mikonu
yoose kumande isanga lisiaa.
-Matayo 28:20**

**Nkee imakii findo foose nkee
na ito ashiniingie finya, yye Kri-
sto. -Vafilipi 4:13**

Amu fulya andeturulwa ye muni eereywaa, amakii yelekia valya vakee irevwa.

-Vaebrania 2:18

Nae Iruva muni unambwe avariavariaa Satana kwa si ya marende anu ree. -Varome 16:20a

Nta mwankooya kyelelio kiki-lie finya tanu ndi kita kilya kikee kya mwina wa kinndu. Kake Iruva wwa usuro amutiaa mukooye kyelelio kikilie finya tanu ndi. Kake andu emwi na kyelelio kilya mwelelioo aorusa na mwaango wa isomuka, amu mumakii isisiria.

-1 Vakorinto 10:13

Neese tiishi sheeli findo foose Iruva aaviaa valya vankundie fivaviaa fa usha foose, nawo vvalya vandeavaangwa kasa andevarengia. -Varome 8:28

Fulya titawore nrasia nnini atamakii ivavio mmuu kya ng-yutanyari teru, kake andeelelio findoñ foose sheese, nta ivingwa mmareko. -Vaebrania 4:15

Wwa ngoma ndu asisiriaa mireyoñ. Amu kammaa ivinga aniingwa muu utakisiaa uve uvingo lwamwi lua Iruva anre-
kia valya vankundaa.

-Yakobo 1:12

Ulya avvinga arwaa ifi five diinu yamwi. Nañ vvaa Iruva wamwi, nae avaa mwana wakwa.
-Urambuyo 21:7

Ulya avingaa kuro avikwaa miseto myeelwa, ana nta nuutaa kutu irina lyamwi kitabuñ kya muu ndi. Nañ nrambuaa irina lyamwi mbele ya Nde yakwa na mbele ya vamalaika vawmwi. Ulya avingaa mmwaruaa ave ngo ifo numba ya Iruva wakwa, nae akiukaa-fo lingi ndi. Nañ ntisiri-aa-wo irina lya Iruva wakwa na irina lya muri wa Iruva wakwa, nto Yerusalemu ilya shiia yolokaa iruvewu yukie kwa Iruva wakwa. Na a-

kwaa ni irina lyakwa ntisiri-aa-wo lia iia. -Urambuyo 3:5, 12

Ulya avingaa ninkaarisa re-mbo andu emwi nañ kifumbiñ kyakwa kya unini, sheeli nañ nndevinga nakaa rembo andu emwi na Nde yakwa kifumbiñ kyamwi kya unini.

-Urambuyo 3:21

Ulya awore marwi aaranye kilya Mumuyo akee iia siri ti: Ulya avingaa, ninniingaa nunda ta nri wa muu ukee ifo Paradi-so ya Iruva. Na ulya avingaa kava mulla mitanie yakwa kumande ifurumia ninniingaa miitorio ya iitorio vava varumu.

-Urambuyo 2:7, 26

46 KASA IRUVA ATIIYA KYA NNDUMI NA NKA ILAKANA

Kake valya vammaa ikwalikia navavavasa, ana nta nniń ndi, kake ni Nndumi: Manya nka atalakane na mmi wamwi. Kake kwakooya allakana nae, a-kaa kuri manya atakialikwa ana akwitanise na mmi wamwi. Lingi mmi manya atalakane na nka wamwi. Nka afingie ili mmi wamwi akee na muu. Kake kwakooya mmi wamwi amfwa, mmwotore aalikwa ni nndu woose ulya amfurie, kive kari ka Nndumi da.

-1 Vakorinto 7:10, 11, 39

Amu nka awore mmi afingio mmi ulya ni ivavaso kyeeri a-

kee na muu. Kake mmi ulya kamfwa, amboromulwa ivavasoń lia lyamwi. Kyasia kyeeri mmi wamwi eefo na muu kwakooya ava na mmi ungi avaangwaa mwaa isi. Kake mmi wamwi kamfwa amboromulwa akifingio ni ivavaso lyo ndi. Nta akivaa mwaa isi kwakooya aalikwa ni nndumi ungi ndi.

-Varome 7:2, 3

Kake niń namuia: Ulya woose alakanaa na nka wamwi kitaa-re nkwa mboni ya waaisi amwarua kava mwaa isi. Na nndu kaora nka ulya andetio ni mmi amaaika.

-Matayo 5:32

Na alli nkee yenda ndemu-songosia firembo da. Kake nu-uyaa lingi nshemukurika kwa-kwa, mundekaa alya niñ nkai.

-Yohane 14:3

Na io llyo ilolikaa myorusye ya Mwana wa nndu iruvewu. Llyo ngyufwari toose ta isangeñ tii-shiraa, ili valolyaa Mwana wa nndu eeshaa na marumbe auka iruvewu akee na finya na unini.

-Matayo 24:30

Amu nndu woose ashiiriala sonu na firero fi fakwa kari ka kishuku ki kya waaisi na mareko, na Mwana wa nndu amwiriiala sonu, ili ashaa na unini lwa

Ndee andu emwi na vamalaika vasongori.

-Mariko 8:38

Mure vakunde vakwa, alli ti-kee vana va Iruva, kake kilya kitiviaa numa kyallolika ndi. Kake kimwi tiishi: Ili Kristo alolikaa, tivakanaa nae, fulya tiloliaa mikae yamwi sheeli akee. Ulya woose awore ikusurana li nae ito akwilisaa nrima sheeli Yesu akee mwilise.

-1 Yohane 3:2, 3

Ili Mwana wa nndu akaa ashe aree unini lwa Ndee andu emwi na vamalaika vamwi, llyo as-heavyaa nndu woose kiinaani na mitanye yamwi.

-Matayo 16:27

48 KIRERO KYA IRUVA

Nakyo kusureñ kutu, amu iru-
vewu na isanga fo fisiaa, kake
firero fakwa fo fisiaa kutu ndi
-Luka 21:33

Amu kuuka mbooko nta wau-
ya lwamaauywa mmifurie ilya
nndu afurie ndi kita vandu va-
rume ni Iruva wwo vanderera
veetikwaa mMumuyo Nsongo-
ri. -2 Petiro 1:21

Mitisirie misongori yoose ya-
nniingio ni Iruva na mminuru
ya ilosha nndu na imfunda na
imwikimba na insongosia usu-
maniñ. -2 Timoteo 3:16

Na firero fo namuia mfo fa mi-
kae ya Mumuyo, lingi mfa muu.
-Yohane 6:63b

TEREVA NA ILILIA

Kyasia ini tereveñ kuri: Nde
yeru kukee ifo iruvewu! Irina
lyafo liindyo. Umangi lwafo lu-
she. Kilya kukundye kitanike
kunu isangeñ sheeli kikee ita-
nika ifo iruvewu. Kutiniinge
nnu shoonga teru ta itisindisa.
Kutitie na sile ta mareko eru,
sheeli neese tikee itia valya van-
tirekyo, Kutatiotorye tiwe nre-
yoñ, kake kutuute fikasha. Amu
kwakooya mutiaa vandu vengi
mareko awo, na Nde yanu wa
iruvewu amutiaa neeni. Kake
kwakooya mutatiaa vandu ma-
reko awo, nta na Nde yanu wa
iruvewu amutiaa mareko anu
neeni ndi. -Matayo 6:9-15

SHIYA YA IRUVA YA IKIRWA

Ntiñye nkira.

Amu woose vvarekwa na yanguywa ntikisi ya Iruva.

-Varome 3:23

Kristo ashifiiya.

Amu nae Kristo afwe limwi tubu kiimba kya mareko eru ye akee nsumani kafwa kiimba kyeru ise varekwa, amu atirwaa kwa Iruva. -1 Petiro 3:18a

Ntiñye nkuñrre mareko akwa.

Alli kurreñ na iilashika mirima yanu, amu fikasha fanu futwa fimuuke! -Varumi 3:19

Nkuti ñwarie Yesu na ikusura.

Kake valya woose vandewwa-

ria kavaniinga imakii lya iva vana va Iruva, wwo valya vakusurani na irina lyamwi.

-Yohane 1:12

Mmakii imanya ikirwa lyakwa.

Ulya akuwore na Mwana awore muu ito. Ulya atakuwore na Mwana wa Iruva awore muu uu ndi. -1 Yohane 5:12

Nkue nkue namuia: Nndu akee yaranya kirero kyakwa na ikusura ito ashirumie awwaria muu wa miřere na miřere, nta akiumisi^{oo} ndi. Fulya anso-muka ufuñ kafika muuñ.

-Yohane 5:24

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for careful distribution, write in English to:

World Missionary Press, Inc.
P.O. Box 120
New Paris, Indiana 46553 U.S.A.

Tanzania

MER